

İlgili Kanun / Madde
5510 S. SSGSKK/102

T.C.
YARGITAY
10. Hukuk Dairesi

Esas No. 2020/2307
Karar No. 2020/4606
Tarihi: 21/09/2020

- SOSYAL GÜVENLİK KURUMU TARAFINDAN VERİLEN İDARİ PARA CEZASI
- CEZALARIN ŞAHSİLİĞİ İLKESİ GEREĞİ İDARİ PARA CEZASINDAN TEMSİLCİNİN ŞAHSEN SORUMLU OLMAYACAĞI TÜZEL KİŞİ İŞVERENİN SORUMLU OLDUĞU
- İDARİ PARA CEZALARINA İTİRAZ SÜRECİ
- İDARİ PARA CEZALARININ 10 YILLIK ZAMANAŞIMI SÜRESİNE TABİ OLDUĞU
- İDARİ PARA CEZASINI GEREKTİREN FİİLİN İŞLENDİĞİ TARİHTEN İTİBAREN 5 YIL İÇİNDE ÖDEME EMRİ DÜZENLENMEYEN KONULARDA İDARİ PARA CEZASI UYGULANAMAYACAĞI

ÖZETİ idari para cezasını gerektiren şartlar oluştuğunda Kurum tarafından verilecek idari para cezası ilgiliye tebliğ edilmekle tahakkuk eder ve tebliğ tarihinden itibaren 15 gün içinde Kurumun ilgili ünitesine itiraz edilebilir. İtirazı reddedilenler, kararın kendilerine tebliğ tarihinden itibaren 30 gün içinde yetkili idare mahkemesine başvurabilirler. Bu süre içinde başvurunun yapılmaması halinde, idari para cezası kesinleşir ve Kurum alacağına dönüşür. Ne var ki; Mahkemeye başvurulması idari para cezasının takip ve tahsilini durdurmamaktadır.

Eldeki davada ise, Mahkemece, davaya konu 2007/13687 takip sayılı ödeme emrinin 2005/9. aya ilişkin idari para cezası bakımından, ödeme emrinin

idari para cezasını konu edindiği dikkate alınarak, davanın süresinde açıldığına anlaşılması halinde, 5510 sayılı Yasanın 102. maddesindeki prosedür de gözetilerek, uyumsuzluk çözüme kavuşturulmalıdır. Yapılacak irdelenmede; 5510 sayılı Kanununun 102. maddesi gereğince, işverenin kanunla düzenlenen yükümlülüklerini yerine getirmemesi halinde idari para cezası ile sorumlu olacağı düzenlenmiş ise de, idari para cezasının, neticede bir cezai yaptırım olup, cezaların şahsiliği ve kanunsuz suç ve ceza olmaz ilkelerine göre, asıl borçlu tüzel kişilik hakkında düzenlenmesi nedeniyle, temsil ve ilzama yetkili kişi sıfatı ile hareket edenlerin şahsen sorumlu tutulamayacağı dikkate alınmalı, buna göre, Mahkemece, öncelikle, Kurum tarafından bizzat davacıya yönelik olarak ve onun adına düzenlenen idari para cezası kararı bulunup bulunmadığı araştırılarak, varlığı halinde, 5510 sayılı Yasanın 102. maddesi uyarınca başlatılmış prosedürün bulunup bulunmadığı irdelenmeli, prosedür işletilmiş (süresinde dava açılmış veya kuruma itiraz edilmiş) ise, idari para cezasının kesinleşmesi olgusu bekletici sorun yapılarak idari para cezalarının kesinleşip kesinleşmediği belirlenmeli, yapılacak araştırma sonucu, davacıya yönelik düzenlenen idari para cezası kararının bulunmadığının belirlenmesi halinde ise, cezaların şahsiliği ve kanunsuz suç ve ceza olmaz ilkelerine göre, asıl borçlu tüzel kişilik hakkında düzenlenen idari para cezasından davacının şahsen sorumlu olmayacağı gözetilerek, varılacak sonuca göre bir karar verilmelidir.

Ayrıca, 06.05.1993 tarih ve 3910 sayılı Yasa ile değişik 140/son fıkrasına göre idari para cezalarının tahakkuk ve tahsilatında 10 yıllık zamanaşımı süresinin uygulanacağını düzenlendiği, 06.08.2003 tarihinde yürürlüğe giren 4958 sayılı Kanununun 51'inci maddesiyle, "filin işlendiği günden itibaren beş yıl içinde tebliğ edilemeyen idarî para cezaları zamanaşımına uğrar." şeklinde değiştirilmiş, sonrasında 01.10.2008 tarihinde yürürlüğe giren 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası

Kanununun aynı başlıklı 102'nci maddesinde, idari para cezalarının on yıllık zamanaşımı süresine tabi olduğu, zamanaşımı süresinin, fiilin işlendiği tarihten itibaren başlayacağı öngörülmüştür.

Eldeki davada, yukarıda anlatılan cezaların şahsiliği ilkesi gereği 2009/010047 sayılı ödeme emrinin 2005/11. ve 12. aylarına ait borçlarında iptaline karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde karar tesisi hatalıdır.

DAVA: Dava, ödeme emrinin iptali ile borçlu olunmadığının tespiti istemine ilişkindir.

Mahkemece, bozmaya uyularak, hükümde belirtilen gerekçelerle davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir.

Hükmün, taraf vekilleri tarafından temyiz edilmesi üzerine, temyiz isteklerinin süresinde olduğu anlaşıldıktan ve Tetkik Hâkimi ... tarafından düzenlenen raporla dosyadaki kâğıtlar okunduktan sonra işin gereği düşünüldü ve aşağıdaki karar tespit edildi.

1-Dosyadaki yazılara, toplanan delillere ve hükmün dayandığı gerektirici sebeplere göre, taraf vekillerinin sair temyiz itirazlarının reddi gerekir.

2- Somut olay incelendiğinde, davacının ... Turizm Sey. Ltd. Şti.'nin yetkili müdürü olduğu gerekçesi ile 2004/4. ayı ile 2005/1 ve 2. aylarına ait prim borcu ile 2004/4. ayı ile 2005/4., 5., 6., 7., 8., 9., 10., 11. ve 12. aylarına ait idari para cezasına ilişkin ödeme emirlerinin davacıya tebliği ile yasal süre içinde ödeme emrinin iptali davasının açıldığı; Mahkemece 2007/011467, 2009/010043, 2009/010044, 2009/010045, 2009/010046 numaralı ödeme emirlerinin tamamı ile 2009/010047 sayılı ödeme emrinin 2005/4., 5., 6., 7., 8., 9., ve 10. aylarına ait borçların zaman aşımı nedeniyle iptaline, 2009/010047 sayılı ödeme emrinin 2005/11. ve 12. aylarına ait açılan davanın reddine ve 6183 sayılı Kanunun 58. maddesine göre iptal talebi reddedilen alacakların %10 cezalı olarak tahsiline karar verilmiştir.

3-506 sayılı Kanunun 80. maddesinde 3917 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik uyarınca, Kurumun süresi içinde ödenmeyen prim ve diğer alacaklarının tahsilinde 6183 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanması gerekmektedir. Bu durumda zamanaşımı süresi bakımından, 3917 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 08.12.1993 tarihinden önceye ilişkin prim ve gecikme zamları yönünden Kurumun alacak hakkı, Borçlar Kanununun 125. maddesinde öngörülen on yıllık zamanaşımı süresine tabi olup, zamanaşımının başlangıç tarihi, anılan Kanunun 128. maddesi hükmü gereğince alacağın muaccel olduğu tarihtir ve zamanaşımının kesilmesi ile durmasına ilişkin 132. ve ardından gelen maddelerindeki düzenlemeler de burada uygulama alanı bulmaktadır. 08.12.1993 tarihi ve sonrasına ilişkin prim ve gecikme zammı borcu yönünden ise, 6183 sayılı Kanunun "Tahsil zamanaşımı" başlığını

taşıyan 102. ve ardından gelen maddeleri uygulanacaktır. Anılan madde hükmüne göre, zamanaşımı süresi beş yıl olup, zamanaşımı süresinin başlangıcı da, alacağın vadesinin rastladığı takvim yılını izleyen yılbaşı olarak belirlenmiştir. 06.07.2004 tarihinde yürürlüğe giren 5198 sayılı Kanun ile bu konuda yeniden bir düzenleme yapılarak 506 sayılı Kanununun 80. maddesinin beşinci fıkrasında değişiklik yapıp, Kurumun süresi içinde ödenmeyen prim ve diğer alacaklarının tahsilinde 6183 sayılı Kanununun 51. maddesiyle birlikte 102. maddesinin de uygulanmayacağı hükme bağlanarak 3917 sayılı Kanunla yapılan değişiklikten önceki duruma dönülmüştür.

Diğer taraftan; 6183 sayılı Yasa'nın 103. maddesi ile tahsil zamanaşımını kesen sebepler düzenlenmiş olup; anılan düzenlemede;

"1. Ödeme, 2. Haciz tatbiki, 3. Cebren tahsil ve takip muameleleri sonucunda yapılan her çeşit tahsilat, 4. Ödeme emri tebliği, 5. mal bildirim, mal edinme ve mal artmalarının bildirilmesi, 6. Yukarıdaki 5 sırada gösterilen muamelelerden her hangi birinin kefile veya yabancı şahıs ve kurumlar mümessillerine tatbiki veya bunlar tarafından yapılması, 7. İhtilafli amme alacaklarında kaza mercilerince bozma kararı verilmesi, 8. Amme alacağının teminata bağlanması, 9. kaza mercilerince icranın tehirine karar verilmesi, 10. İki amme idaresi arasında mevcut bir borç için alacaklı amme idaresi tarafından borçlu amme idaresine borcun ödenmesi için yazı ile müracaat edilmesi, 11. (Ek bent: 25/12/2003 - 5035 S.K./1. md.) Amme alacağının özel kanunlara göre ödenmek üzere müracaatta bulunulması ve/veya ödeme planına bağlanması.

Kesilmenin rastladığı takvim yılını takip eden takvim yılı başından itibaren zamanaşımı yeniden işlemeye başlar. Zamanaşımının bir bozma kararı ile kesilmesi halinde zamanaşımı başlangıcı, yeni vade gününün rasladığı; amme alacağının teminata bağlanması veya icranın, kaza mercilerince durdurulması hallerinde, zamanaşımı başlangıcı teminatın kalktığı ve durma süresinin sona erdiği tarihin rastladığı; takvim yılını takip eden takvim yılının ilk günüdür." hükmü öngörülmektedir.

Eldeki davada, davaya konu 2004/4. ay ve 2005/1. ve 2. aylara ilişkin prim borcunu içeren 2007/011467 takip sayılı ödeme emrinin zaman aşımı nedeniyle iptaline karar verilmesinde bir isabetsizlik yoktur.

Öte yandan Mahkemece, dava konusu ödeme emirlerine konu idari para cezası yönünden verilen karar eksik araştırma ve yanlışlı değerlendirilmeye dayalı olup hatalıdır. İdari para cezasına konu ödeme emri bakımından davanın yasal dayanağı 5510 sayılı Kanununun 102. maddesi (506 sayılı Kanununun 140. maddesi) olup, 5510 sayılı Kanununun 102. (506 sayılı Kanununun 140. maddesi) maddesinde davalı Kurum tarafından verilen idari para cezaları ile ilgili usul ve esaslar özel bir şekilde düzenlenmiştir. Anılan düzenleme uyarınca; idari para cezasını gerektiren şartlar oluştuğunda Kurum tarafından verilecek idari para cezası ilgiliye tebliğ edilmekle tahakkuk eder ve tebliğ tarihinden itibaren 15 gün içinde Kurumun ilgili ünitesine itiraz edilebilir. İtirazı reddedilenler, kararın kendilerine tebliğ tarihinden

İtibaren 30 gün içinde yetkili idare mahkemesine başvurabilirler. Bu süre içinde başvurunun yapılmaması halinde, idari para cezası kesinleşir ve Kurum alacağına dönüşür. Ne var ki; Mahkemeye başvurulması idari para cezasının takip ve tahsilini durdurmazdır.

Eldeki davada ise, Mahkemece, davaya konu 2007/13687 takip sayılı ödeme emrinin 2005/9. aya ilişkin idari para cezası bakımından, ödeme emrinin idari para cezasını konu edindiği dikkate alınarak, davanın süresinde açıldığının anlaşılması halinde, 5510 sayılı Yasanın 102. maddesindeki prosedür de gözetilerek, uyuşmazlık çözüme kavuşturulmalıdır.

Yapılacak irdilemede; 5510 sayılı Kanununun 102. maddesi gereğince, işverenin kanunla düzenlenen yükümlülüklerini yerine getirmemesi halinde idari para cezası ile sorumlu olacağı düzenlenmiş ise de, idari para cezasının, neticede bir cezai yaptırım olup, cezaların şahsiliği ve kanunsuz suç ve ceza olmaz ilkelerine göre, asıl borçlu tüzel kişilik hakkında düzenlenmesi nedeniyle, temsil ve ilzama yetkili kişi sıfatı ile hareket edenlerin şahsen sorumlu tutulamayacağı dikkate alınmalı, buna göre, Mahkemece, öncelikle, Kurum tarafından bizzat davacıya yönelik olarak ve onun adına düzenlenen idari para cezası kararı bulunup bulunmadığı araştırılarak, varlığı halinde, 5510 sayılı Yasanın 102. maddesi uyarınca başlatılmış prosedürün bulunup bulunmadığı irdelenmeli, prosedür işletilmiş (süresinde dava açılmış veya kuruma itiraz edilmiş) ise, idari para cezasının kesinleşmesi olgusu bekletici sorun yapılarak idari para cezalarının kesinleşip kesinleşmediği belirlenmeli, yapılacak araştırma sonucu, davacıya yönelik düzenlenen idari para cezası kararının bulunmadığının belirlenmesi halinde ise, cezaların şahsiliği ve kanunsuz suç ve ceza olmaz ilkelerine göre, asıl borçlu tüzel kişilik hakkında düzenlenen idari para cezasından davacının şahsen sorumlu olmayacağı gözetilerek, varılacak sonuca göre bir karar verilmelidir.

Ayrıca, 06.05.1993 tarih ve 3910 sayılı Yasa ile değişik 140/son fıkrasına göre idari para cezalarının tahakkuk ve tahsilatında 10 yıllık zamanaşımı süresinin uygulanacağını düzenlediği, 06.08.2003 tarihinde yürürlüğe giren 4958 sayılı Kanunun 51'inci maddesiyle, “fiilin işlendiği günden itibaren beş yıl içinde tebliğ edilemeyen idari para cezaları zamanaşımına uğrar.” şeklinde değiştirilmiş, sonrasında 01.10.2008 tarihinde yürürlüğe giren 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun aynı başlıklı 102'nci maddesinde, idari para cezalarının on yıllık zamanaşımı süresine tabi olduğu, zamanaşımı süresinin, fiilin işlendiği tarihten itibaren başlayacağı öngörülmüştür.

Eldeki davada, yukarıda anlatılan cezaların şahsiliği ilkesi gereği 2009/010047 sayılı ödeme emrinin 2005/11. ve 12. aylarına ait borçlarında iptaline karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde karar tesisi hatalıdır.

Kabule göre de, 2009/010047 sayılı ödeme emrinin 2005/11. ve 12. aylarına ait idari para cezalarının dönem itibarıyla 5 yıllık zamanaşımı süresine tabi olduğu gözetilerek zaman aşımı nedeniyle iptaline karar verilmesi gerekirdi.

Mahkemece, yukarıda açıklanan maddi ve hukuki olgular gözetilmeksizin eksik inceleme ve yanılığlı değerlendirme ile yazılı şekilde hüküm kurulması usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

O halde, taraf vekillerinin bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır.

SONUÇ: Hükümün yukarıda açıklanan nedenlerle **BOZULMASINA**, temyiz harcının istek halinde davacıya iadesine, 21/09/2020 gününde oybirliğiyle karar verildi.